Letna priprava za zgodovino – 1. letnik gimnazije

Letna priprava · Sokrat, Astra AI

Učitelj/ica	—	**Šola**	—
Predmet	zgodovina	**Razred / letnik**	1. letnik
Program	gimnazija	**Šolsko leto**	2026/2027
Oddelek	—	**Ur skupaj**	70 (35 tednov)
Učni načrt	Zgodovina · Gimnazija | Gimnazija SI	**Različica**	Uradni učni načrt (MVI/ZRSŠ 2025) · Srednje splošno izobraževanje

Razporeditev skozi šolsko leto

Načrtovanih 70 od 70 ur

1. Uvod v pouk in pomen zgodovinske znanosti

september · 8 ur

Učni cilji

- Sklepa, kaj preučuje zgodovina;
- Razlikuje vrste zgodovine glede na področja in obseg raziskovanja;
- Ovrednoti pomen različnih vrst zgodovinskih virov za zgodovino;
- Spozna dostopnost zgodovinskih virov in razlikuje med zgodovinsko literaturo in zgodovinskimi viri;
- Ovrednoti vlogo knjižnic, arhivov, muzejev in digitalne tehnologije pri hrambi in uporabi zgodovinske literature in virov;
- Ugotovi pomen znanja zgodovine za današnji čas;
- Razišče multiperspektivni pogled na zgodovinsko dogajanje ter pojme konstrukcija in dekonstrukcija zgodovine, prezentizem v zgodovini;
- Razišče potek razvoja zgodovinske znanosti;
- Razvije in izkaže veščine orientacije v zgodovinskem prostoru in času;
- Razvije in izkaže veščine kritičnega mišljenja pri delu s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri;
- Pripravi načrt raziskovanja izbrane zgodovinske teme, tako da za temo zbere in obdela zbrane podatke, jih prikaže v načrtu raziskave ter shrani na ustrezna mesta (lokalno, na oblak, na pomnilne medije – USB-pomnilnik);
- Ugotovi vzroke za nastanek različnih zgodovinskih interpretacij posameznih zgodovinskih dogodkov pojavov, procesov ter utemelji etični vidik interpretacije zgodovine;
- Pri učenju zgodovine in delu z raznolikimi zgodovinskimi viri spozna in pravilno uporabi temeljno zgodovinsko terminologijo ter ustrezno govorno in pisno raven zgodovinskega strokovnega jezika;
- Razvije in izkaže veščine komunikacije in sodelovanja pri različnih oblikah sodelovalnega učenja, timskega dela idr. s krepitvijo demokratične skupnosti v okviru šole in zunaj nje.

Standardi znanja

- Na primerih oceni in utemelji pomen zgodovinskih virov za zgodovino;
- Na primerih predstavi pomen pomožnih zgodovinskih ved za zgodovino;
- Utemelji trditev, da je naše poznavanje in razumevanje zgodovinskega dogajanja odvisno od ohranjenosti in dostopnosti raznolikih zgodovinskih virov;
- S konkretnim primerom utemelji in ponazori pomen znanja zgodovine za današnji čas;
- Na primerih razloži in utemelji multiperspektivni pogled na zgodovinsko dogajanje ter pojme konstrukcija in dekonstrukcija zgodovine, prezentizem v zgodovini;
- Pojasni potek razvoja zgodovinske misli in znanosti;
- Pripravi načrt raziskovanja izbrane zgodovinske teme, v katerem v obliki miselnega vzorca prikaže zbrane in obdelane podatke, shranjene na ustreznem mestu; (lokalno, v oblaku, na pomnilnih medijih – USB-pomnilnik);
- Poišče in predstavi dve različni interpretaciji izbranega (istega) zgodovinskega dogodka ali pojava ter utemelji, zakaj sta različni.

- S pomočjo kritično ovrednotenih in relevantnih informacij ter dokazov oblikuje utemeljitve, argumente, interpretacije zgodovinskih dogodkov, pojavov in procesov;
- Utemelji pomen večperspektivnih zgodovinskih virov za interpretacijo zgodovinskega dogajanja ter pojasni ohranjenost in dostopnost informacij in dokazov iz virov;
- **Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov:**
- **Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov: na primerih opiše predmet preučevanja zgodovine ;**
- **Našteje vrste zgodovine glede na področja (gospodarska , družbena , politična , vojaška , kulturna , zgodovina vsakdanjega življenja) in obseg raziskovanja (lokalna , narodna , evropska , svetovna) ;**
- **Našteje vrste zgodovinskih virov in jih podkrepi s primeri ;**
- **V kronološkem zaporedju našteje večja zgodovinska obdobja in mejnike med njimi ;**
- **Delo s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri , ki se nanašajo na celotno temo**
- **V danih zgodovinskih virih ali zgodovinskih virih , ki jih poišče sam s pomočjo digitalne tehnologije , izbere relevantne informacije in dokaze o zgodovinskih dogodkih , pojavih in procesih ter oblikuje samostojne sklepe in razlage ;**
- **Spoznanja in ugotovitve predstavi na raznolike načine (pisno , ustno , s pomočjo digitalne tehnologije itd) .**

Didaktično priporočilo

- Dijakom se zgodovino predstavi kot humanistično in družboslovno znanost, katere spoznanja temeljijo na znanstvenih dokazih iz zgodovinskih virov kot vseh sledi človekovega delovanja in ustvarjanja v preteklosti. Dijake se ozavesti o dveh temeljnih zgodovinskih zmožnostih, zgodovinski zavesti in zgodovinskem načinu mišljenja, ki se ju razvija in utrjuje skozi celotno obdobje pouka zgodovine v gimnaziji.
- Poudarki teme so glavne značilnosti zgodovinske vede (predmet preučevanja, raziskovalne metode, vrste zgodovine), razvoj zgodovinske misli, pomen zgodovinskih virov za zgodovino in njihova hramba ter dostopnost. Izpostavi se tudi glavne zgodovinske zmožnosti, kot sta zgodovinski način mišljenja in zgodovinska zavest, ter koncepte (vzročno-posledično mišljenje, spremembe in kontinuiteta, podobnosti in razlike, dokazi iz zgodovinskih virov, orientacija v zgodovinskem času in prostoru).
- Pri delu z zgodovinskimi viri se v okviru teme razvijajo zlasti skupni cilj Jezik, državljanstvo, kultura in umetnost pri delu z zgodovinskimi viri (strokovna besedila, strokovni jezik, razumevanje pomena branja) in državljanstvo (etična refleksija), pa tudi digitalne kompetence pri iskanju relevantnih zgodovinskih virov v verodostojnih informacijskih bazah, njihovi kritični presoji ter oblikovanju razlag in interpretacij. Izpostavljen je tudi pomen interpretacije zgodovine, upoštevajoč etični vidik ter pri socialnih veščinah vidik pomena sodelovanja v skupnosti.

Krepko: minimalni standard znanja · ležeče: izbirno (v učnem načrtu na izbiro, ni obvezno) · zahtevnejše: znanje višje ravni (splošna matura)

Didaktične opombe: Prva ura je namenjena predstavitvi letnega dela, načinov sodelovanja in ocenjevanja. Sledijo delo s časovnim trakom, zemljevidi ter primerjalna analiza različnih vrst primarnih in sekundarnih virov. Ob koncu sklopa sta predvidena utrjevanje in kratko preverjanje.

---

2. Od človekovih začetkov do zgodnjih civilizacij

oktober – november · 10 ur

Didaktično priporočilo

- Uvod v temo predstavlja podtema Od človekovih začetkov do nastanka zgodnjih civilizacij. Poudarek je na zgoščenem prikazu okoliščin začetkov stalne naselitve že v času mezolitskih kultur ter prehod v neolitsko obdobje s stalno naselitvijo, kmetovanjem, razvito obrtjo ter bolj povezano družbeno organizacijo. Izpostavi se pomen t. i. rodovitnega polmeseca. Sledi prikaz nastanka zgodnjih civilizacij na območju Mezopotamije in Egipta, ki so temeljile na namakalnem poljedelstvu. Poudari se kulturne dosežke ter njihov vpliv na nadaljnji zgodovinski razvoj zlasti stare Grčije in Rima.
- Sledi antična Grčija od bronaste dobe do razpada imperija Aleksandra Velikega. Glavni vsebinski poudarki so grška kolonizacija, nastanek mestnih držav, polisa Atene in Šparta, atenska demokracija, boji za prevlado v Grčiji in Sredozemlju, osvajanja Aleksandra Velikega in helenizem. Izpostavi se proces razvoja atenske demokracije in kulturne, znanstvene ter umetniške dosežke antične Grčije, ki predstavljajo enega od temeljev, odločilnih za razvoj zahodne civilizacije.
- Temo zaključuje zgodovina antičnega Rima, ki sega od nastanka mesta Rima do razdelitve rimskega imperija na zahodni in vzhodni del ter propada zahodnega dela, kar predstavlja mejnik za konec starega in začetek srednjega veka. Izpostavljena je politična organizacija rimske družbe od kraljevine do republike in cesarstva. Glavne teme so osvojitev in naselitev Apeninskega polotoka, vpliv Etruščanov in Grkov na Rimljane, širjenje rimske države,

različne oblike vladanja in njihove značilnosti, vzroki za propad cesarstva in posledice razdelitve rimskega imperija. S pomočjo različnih zgodovinskih virov je izpostavljen družbeni in kulturni pomen rimske države.
- Pri delu z zgodovinskimi viri se okviru teme razvijata kritično mišljenje in skupni cilj Državljanstvo, kjer lahko pridobljeno procesno znanje (razvijanje političnih sistemov, primerjava z današnjimi političnimi sistemi) dijak uporabi za krepitev sodobne aktivne državljanske drže.

Didaktične opombe: Obravnava temelji na časovnih trakovih, zgodovinskih zemljevidih, arheološkem gradivu in primerjavah načinov življenja. Ena ura je namenjena sistematičnemu utrjevanju, ena pa pisnemu ocenjevanju.

---

3. Zakaj so pomembne zgodnje civilizacije – izbirna širša tema

november · 6 ur

Didaktično priporočilo

- V izbirni temi je poudarek na srečevanjih kultur, kar je predstavljeno na primeru zgodnjih civilizacij Mezopotamije, Egipta, dežel Kanaan, Fenicije, Hati, Perzije, Indije, Kitajske, Amerike. Srečevanja med civilizacijami so lahko potekala v obliki trgovskih stikov z menjavo dobrin in idej, lahko pa tudi v obliki spopadov za prevlado in naravne vire.
- Glavni dosežki oz. poudarki so na namakalnem poljedelstvu zgodnjih civilizacij, ki so se razvile ob velikih rekah (Mezopotamija, Egipt, Indija, Kitajska), kar je zahtevalo tesneje povezano družbo, ki je prerastla v državno organizacijo, z upravnim in uradniškim aparatom, za potrebe katerega so nastale prve pisave. Odnose v družbi in državi so urejali prvi zapisani zakoni; ohranjeni so nekateri zakoniki (npr. Hamurabijev, Hetitski). V ta čas segajo začetki znanosti (npr. matematika, medicina, astronomija idr.), literarnega in umetniškega ustvarjanja, povezanega s tedanjimi verskimi in duhovnimi predstavami, iz njega pa odseva tudi družbeni in zgodovinski kontekst. Z nastajanjem mest so se začeli procesi urbanizacije. V starem Izraelu imajo korenine tri velike svetovne religije: judaizem, krščanstvo in islam. Stari Feničani so razvili sistem abecede, ki so jo prevzeli stari Grki, od njih pa Rimljani in druge kulture ter predstavlja temelj pisave, ki jo uporablja velik del sveta še danes. Perzijci so ustvarili prvi velik imperij, ki so ga z reformami poenotili ter tako olajšali pretok blaga in idej. V zakladnico zgodovine so civilizacije stare Indije med drugim prispevale sistem pisanja številk, ki je v uporabi še danes, Kitajske pa izdelavo svile, papirja, magnet, smodnik, tisk idr.
- Procesno znanje se gradi v obliki projektnega učnega dela, v katerega je vključeno delo z raznolikimi zgodovinskimi viri z razvijanjem kritičnega in ustvarjalnega mišljenja. Rezultat projektnega učnega dela so izdelki dijakov, ki odražajo tudi podjetnostne kompetence (od ideje do izdelka). Razvija se tudi kompetence trajnostnega razvoja.

Didaktične opombe: Izvede se krajše projektno učno delo v skupinah. Dijaki uporabljajo raznolike vire, pripravijo izdelek in ga predstavijo; zadnja ura je namenjena predstavitvam, vrstniški povratni informaciji in ocenjevanju.

---

4. Antična Grčija

november – januar · 10 ur

Didaktično priporočilo

- Uvod v temo predstavlja podtema Od človekovih začetkov do nastanka zgodnjih civilizacij. Poudarek je na zgoščenem prikazu okoliščin začetkov stalne naselitve že v času mezolitskih kultur ter prehod v neolitsko obdobje s stalno naselitvijo, kmetovanjem, razvito obrtjo ter bolj povezano družbeno organizacijo. Izpostavi se pomen t. i. rodovitnega polmeseca. Sledi prikaz nastanka zgodnjih civilizacij na območju Mezopotamije in Egipta, ki so temeljile na namakalnem poljedelstvu. Poudari se kulturne dosežke ter njihov vpliv na nadaljnji zgodovinski razvoj zlasti stare Grčije in Rima.
- Sledi antična Grčija od bronaste dobe do razpada imperija Aleksandra Velikega. Glavni vsebinski poudarki so grška kolonizacija, nastanek mestnih držav, polisa Atene in Šparta, atenska demokracija, boji za prevlado v Grčiji in Sredozemlju, osvajanja Aleksandra Velikega in helenizem. Izpostavi se proces razvoja atenske demokracije in kulturne, znanstvene ter umetniške dosežke antične Grčije, ki predstavljajo enega od temeljev, odločilnih za razvoj zahodne civilizacije.
- Temo zaključuje zgodovina antičnega Rima, ki sega od nastanka mesta Rima do razdelitve rimskega imperija na zahodni in vzhodni del ter propada zahodnega dela, kar predstavlja mejnik za konec starega in začetek srednjega veka. Izpostavljena je politična organizacija rimske družbe od kraljevine do republike in cesarstva. Glavne teme so osvojitev in naselitev Apeninskega polotoka, vpliv Etruščanov in Grkov na Rimljane, širjenje rimske države, različne oblike vladanja in njihove značilnosti, vzroki za propad cesarstva in posledice razdelitve rimskega imperija. S pomočjo različnih zgodovinskih virov je izpostavljen družbeni in kulturni pomen rimske države.

- Pri delu z zgodovinskimi viri se okviru teme razvijata kritično mišljenje in skupni cilj Državljanstvo, kjer lahko pridobljeno procesno znanje (razvijanje političnih sistemov, primerjava z današnjimi političnimi sistemi) dijak uporabi za krepitev sodobne aktivne državljanske drže.

Didaktične opombe: Uporabljajo se zemljevidi, odlomki pisnih virov, slikovno gradivo in primerjalne preglednice. Predvideni sta ena ura utrjevanja in ena ura pisnega ocenjevanja.

---

5. Antični Rim

januar – februar · 11 ur

Didaktično priporočilo

- Uvod v temo predstavlja podtema Od človekovih začetkov do nastanka zgodnjih civilizacij. Poudarek je na zgoščenem prikazu okoliščin začetkov stalne naselitve že v času mezolitskih kultur ter prehod v neolitsko obdobje s stalno naselitvijo, kmetovanjem, razvito obrtjo ter bolj povezano družbeno organizacijo. Izpostavi se pomen t. i. rodovitnega polmeseca. Sledi prikaz nastanka zgodnjih civilizacij na območju Mezopotamije in Egipta, ki so temeljile na namakalnem poljedelstvu. Poudari se kulturne dosežke ter njihov vpliv na nadaljnji zgodovinski razvoj zlasti stare Grčije in Rima.
- Sledi antična Grčija od bronaste dobe do razpada imperija Aleksandra Velikega. Glavni vsebinski poudarki so grška kolonizacija, nastanek mestnih držav, polisa Atene in Šparta, atenska demokracija, boji za prevlado v Grčiji in Sredozemlju, osvajanja Aleksandra Velikega in helenizem. Izpostavi se proces razvoja atenske demokracije in kulturne, znanstvene ter umetniške dosežke antične Grčije, ki predstavljajo enega od temeljev, odločilnih za razvoj zahodne civilizacije.
- Temo zaključuje zgodovina antičnega Rima, ki sega od nastanka mesta Rima do razdelitve rimskega imperija na zahodni in vzhodni del ter propada zahodnega dela, kar predstavlja mejnik za konec starega in začetek srednjega veka. Izpostavljena je politična organizacija rimske družbe od kraljevine do republike in cesarstva. Glavne teme so osvojitev in naselitev Apeninskega polotoka, vpliv Etruščanov in Grkov na Rimljane, širjenje rimske države, različne oblike vladanja in njihove značilnosti, vzroki za propad cesarstva in posledice razdelitve rimskega imperija. S pomočjo različnih zgodovinskih virov je izpostavljen družbeni in kulturni pomen rimske države.
- Pri delu z zgodovinskimi viri se okviru teme razvijata kritično mišljenje in skupni cilj Državljanstvo, kjer lahko pridobljeno procesno znanje (razvijanje političnih sistemov, primerjava z današnjimi političnimi sistemi) dijak uporabi za krepitev sodobne aktivne državljanske drže.

Didaktične opombe: Poučevanje vključuje kronološko in prostorsko orientacijo, analizo virov ter primerjanje političnih in družbenih ureditev. Ena ura je namenjena sprotnemu utrjevanju; ustno ocenjevanje poteka ob delu z viri in zgodovinskim zemljevidom.

---

6. Prazgodovinska in antična kulturna dediščina na tleh današnje Slovenije

februar – marec · 8 ur

Učni cilji

- Časovno in prostorsko umesti ključne zgodovinske dogodke, pojave in procese iz prazgodovinskega (poudarek na bronasti in železni dobi) ter antičnega obdobja na tleh današnje Slovenije;
- Razvije in izkaže veščine kritičnega mišljenja pri delu s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri, ki se nanašajo na prazgodovinsko in antično kulturno dediščino na tleh današnje Slovenije;
- Spozna glavne značilnosti kultur bronaste in železne dobe na ozemlju današnje Slovenije;
- Razišče mitološke in arheološke dokaze o grški kulturni zapuščini na tleh današnje Slovenije;
- Sklepa o zgodovinskih procesih, ki so vodili k rimski zasedbi ozemlja današnje Slovenije;
- Razišče značilnosti življenja v rimskih mestih in na podeželju na tleh današnje Slovenije;
- V umetniških delih, pisnih virih in arheoloških najdbah na ozemlju današnje Slovenije ovrednoti značilnosti rimskega gospodarskega, kulturnega in duhovnega izročila;
- Na primerih ovrednoti pomen rimske kulturnozgodovinske dediščine na slovenskih tleh za nadaljnji zgodovinski razvoj;
- Razvije in izkaže odgovoren in spoštljiv odnos do ohranjene kulturne dediščine iz prazgodovine ter grškega in rimskega obdobja na tleh današnje Slovenije v različnih arheoloških parkih, muzejskih zbirkah, zgodovinskih virih ipd.;
- Razišče rimske ostanke v lokalnem okolju in izsledke predstavi na raznolike načine (fotozgodba, videofilm, plakat, zloženka, učna pot, soba pobega ipd.);

- Pri učenju zgodovine in delu z raznolikimi zgodovinskimi viri spozna in pravilno uporabi temeljno zgodovinsko terminologijo ter ustrezno govorno in pisno raven zgodovinskega strokovnega jezika;
- Razvije in izkaže veščine komunikacije in sodelovanja pri različnih oblikah sodelovalnega učenja, timskega dela idr. s krepitvijo demokratične skupnosti v okviru šole in zunaj nje.

Standardi znanja

- Na zemljevidu pokaže glavna arheološka najdišča kultur bronaste in železne dobe na ozemlju današnje Slovenije;
- Na zemljevidu opredeli domnevno pot Argonavtov, ki naj bi vključevala tudi ozemlje današnje Slovenije (razlikuje med mitološko in zgodovinsko razlago);
- Na zemljevidu pokaže potek sistema utrdb Claustra Alpium Iuliarum in navede njegov pomen;
- Umesti ključne dogodke, pojave in procese iz bronaste ter železne dobe in iz grškega in rimskega obdobja, povezane z današnjim slovenskim ozemljem, v ustrezen zgodovinski čas s pomočjo (e-)časovnih trakov in raznolikih zgodovinskih virov.
- Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov: opiše glavne značilnosti kultur bronaste dobe ter halštatskega in latenskega obdobja na ozemlju današnje Slovenije;
- Opiše vsebino mita o Argonavtih, s poudarkom na delu, ki se nanaša na ozemlje današnje Slovenije, ter pojasni razliko med mitološko in zgodovinsko razlago;
- Poišče in predstavi arheološke dokaze o prisotnosti grške civilizacije na tleh današnje Slovenije;
- Pojasni okoliščine in značilnosti rimske zasedbe današnjega slovenskega ozemlja;
- Na primerih razloži, pri katerih rimskih mestih se je ohranila kontinuiteta naselitve;
- Opiše glavne gospodarske in družbene značilnosti življenja v rimskih mestih in na podeželju na tleh današnje Slovenije;
- Pojasni pomen krščanstva;
- Primerja in utemelji podobnosti in razlike v življenju rimskih mest in podeželja na tleh današnje Slovenije in v drugih delih rimskega imperija;
- Pojasni, kako v pomembnih pisnih virih in arheoloških najdbah iz rimskega obdobja na tleh današnje Slovenije odsevajo zgodovinsko dogajanje ter značilnosti gospodarskega, kulturnega in duhovnega izročila;
- Na primerih oceni in utemelji pomen rimske kulturnozgodovinske dediščine na tleh današnje Slovenije za nadaljnji zgodovinski razvoj.
- S pomočjo kritično ovrednotenih in relevantnih informacij ter dokazov oblikuje utemeljitve, argumente, interpretacije zgodovinskih dogodkov, pojavov in procesov;
- Utemelji pomen večperspektivnih zgodovinskih virov za interpretacijo zgodovinskega dogajanja ter pojasni ohranjenost in dostopnost informacij in dokazov iz virov;
- **Prostorska in časovna orientacija**
- **Na zemljevidu predstavi potek rimske zasedbe današnjega slovenskega ozemlja in upravno ureditev ;**
- **Na zemljevidu prikaže potek rimskega cestnega omrežja in glavna rimska mesta ;**
- **Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov:**
- **Opiše upravno ureditev in potek cestnega omrežja ;**
- **Našteje glavna rimska mesta ;**
- **Na primerih razloži značilnosti romanizacije na tleh današnje Slovenije ;**
- **Opiše glavne kulturne dosežke rimskega obdobja na tleh današnje Slovenije ;**
- **Našteje pomembne pisne vire in arheološke najdbe iz rimskega obdobja na tleh današnje Slovenije ;**
- **Delo s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri , ki se nanašajo na celotno temo**
- **V danih zgodovinskih virih ali zgodovinskih virih , ki jih poišče sam s pomočjo digitalne tehnologije , izbere relevantne informacije in dokaze o zgodovinskih dogodkih , pojavih in procesih ter oblikuje samostojne sklepe in razlage ;**
- **Spoznanja in ugotovitve predstavi na raznolike načine (pisno , ustno , s pomočjo digitalne tehnologije itd .) .**

Didaktično priporočilo

- Namen teme je predstaviti prazgodovinsko in antično kulturno dediščino na tleh današnje Slovenije. Glavni vsebinski poudarki so na prazgodovinskih obdobjih bronaste in železne dobe. Ohranjena arheološka dediščina bronaste dobe kaže na razvito kovinsko obrt in dokaj gosto naselitev. V srednji bronasti dobi se je na ozemlju današnje zahodne Slovenije uveljavila kaštelirska kultura, v pozni bronasti dobi pa kultura žarnih grobišč, poimenovana po žarnih pokopih. Ohranjena arheološka dediščina starejše ali halštatske železne dobe kaže njen velik pomen tudi v evropskem merilu, keltska plemena pa so na ozemlje današnje Slovenije prinesla latensko kulturo mlajše železne dobe.

- Pri antični kulturni dediščini se izpostavi mit o Argonavtih, rimska mesta Emono, Petoviono, Celejo, cestne povezave, značilnosti rimskega podeželja, novosti v gospodarstvu, načinu življenja in bivanja ter pomembnost prostora za rimsko državo. Eden od poudarkov je na procesu romanizacije ozemlja današnje Slovenije, širjenju ter uveljaviti krščanstva in bogate rimske kulturnozgodovinske dediščine, ohranjene v številnih muzejskih zbirkah, arheoloških parkih in arhivskem gradivu.
- Procesno znanje se nanaša na delo z zgodovinskimi viri, na skupni cilj Kultura in umetnost – Spoznavanje kulture in umetnosti, kjer se raziskuje in spoznava grško in rimsko kulturnozgodovinsko dediščino na tleh današnje Slovenije.

Krepko: minimalni standard znanja · ležeče: izbirno (v učnem načrtu na izbiro, ni obvezno) · zahtevnejše: znanje višje ravni (splošna matura)

Didaktične opombe: Poudarek je na delu z arheološkim gradivom, zemljevidi najdišč in digitalnimi muzejskimi zbirkami. Raziskovalna naloga se prilagodi dostopni lokalni dediščini. Ob koncu sta predvideni utrjevanje ter pisno ocenjevanje vsebin antičnega Rima in dediščine na Slovenskem.

---

7. Razpad rimskega imperija in zgodnji srednji vek

marec – april · 8 ur

Didaktično priporočilo

- Tema zajema časovno obdobje od propada Zahodnega rimskega imperija do konca srednjega veka. Vsebinski poudarki prve podteme (skupine ciljev) se nanašajo na Frankovsko kraljestvo in oblikovanje fevdalne družbe. Propadanje zahodnega dela rimskega cesarstva je okrepilo preseljevanje ljudstev, posledice katerega so nov etnični in politični zemljevid Evrope, nastanek Frankovskega kraljestva, ki doseže višek v času Karla Velikega, ter oblikovanje fevdalne družbe, katere glavne značilnosti so jasna razmejenost med družbenimi stanovi (duhovščina, plemstvo, podložniki in pozneje meščani), hierarhična urejenost odnosov (fevdalni in fevdni odnos) ter omejena družbena mobilnost.
- Vsebinski poudarki druge podteme (skupine ciljev) so spremembe v gospodarskem razvoju z začasno prevlado kmetijstva in avtarkičnega gospodarstva. Izpostavi se ponovno nastajanje mest, v katerih se obnovi obrtna proizvodnja v obliki cehov, vnovična oživitev trgovskih povezav, pri čemer nove potekajo na območju bizantinske civilizacije, ki se razvije iz vzhodnega dela rimskega cesarstva, ter prek ozemlja arabske civilizacije vse do Azije.
- Tretja podtema (skupina ciljev) časovno poseže v visoki in pozni srednji vek ter v zgodnji novi vek. Glavni poudarki so nastanek stanovskih monarhij, Svetega rimskega cesarstva kot primera močne in vplivne stanovske države, oblikovanje italijanskih mestnih držav, kjer je izpostavljen primer Beneške republike, obravnava pa se tudi Papeško državo ter odnose sodelovanja in nasprotovanja med cerkveno in posvetno oblastjo na primerih cerkvene shizme, boja za investituro in križarskih vojn.
- Procesno znanje temelji na raznolikih primarnih in sekundarnih zgodovinskih virih, pri čemer se spodbuja razvijanje kritičnega mišljenja.

Didaktične opombe: Pri pouku se uporabljajo časovni trakovi, zgodovinski zemljevidi, sheme družbenih odnosov in izbrani pisni viri. Ena ura je namenjena utrjevanju in sprotnemu preverjanju razumevanja.

---

8. Srednjeveška družba, gospodarstvo, mesta in oblast

april – maj · 5 ur

Didaktično priporočilo

- Tema zajema časovno obdobje od propada Zahodnega rimskega imperija do konca srednjega veka. Vsebinski poudarki prve podteme (skupine ciljev) se nanašajo na Frankovsko kraljestvo in oblikovanje fevdalne družbe. Propadanje zahodnega dela rimskega cesarstva je okrepilo preseljevanje ljudstev, posledice katerega so nov etnični in politični zemljevid Evrope, nastanek Frankovskega kraljestva, ki doseže višek v času Karla Velikega, ter oblikovanje fevdalne družbe, katere glavne značilnosti so jasna razmejenost med družbenimi stanovi (duhovščina, plemstvo, podložniki in pozneje meščani), hierarhična urejenost odnosov (fevdalni in fevdni odnos) ter omejena družbena mobilnost.
- Vsebinski poudarki druge podteme (skupine ciljev) so spremembe v gospodarskem razvoju z začasno prevlado kmetijstva in avtarkičnega gospodarstva. Izpostavi se ponovno nastajanje mest, v katerih se obnovi obrtna proizvodnja v obliki cehov, vnovična oživitev trgovskih povezav, pri čemer nove potekajo na območju bizantinske civilizacije, ki se razvije iz vzhodnega dela rimskega cesarstva, ter prek ozemlja arabske civilizacije vse do Azije.
- Tretja podtema (skupina ciljev) časovno poseže v visoki in pozni srednji vek ter v zgodnji novi vek. Glavni poudarki so nastanek stanovskih monarhij, Svetega rimskega cesarstva kot primera močne in vplivne stanovske države, oblikovanje italijanskih mestnih držav, kjer je izpostavljen primer Beneške republike, obravnava pa se tudi Papeško

državo ter odnose sodelovanja in nasprotovanja med cerkveno in posvetno oblastjo na primerih cerkvene shizme, boja za investituro in križarskih vojn.
- Procesno znanje temelji na raznolikih primarnih in sekundarnih zgodovinskih virih, pri čemer se spodbuja razvijanje kritičnega mišljenja.

Didaktične opombe: Delo poteka s primerjalnimi preglednicami, zemljevidi trgovskih povezav ter primarnimi in sekundarnimi viri. V sklop sta vključeni ura priprave in ura pisnega ocenjevanja.

---

9. Kako temačen je bil v resnici srednji vek – izbirna širša tema

maj – junij · 3 ur

Didaktično priporočilo

- Tema obravnava vlogo srednjeveške Cerkve (srednjeveška pobožnost), odnos do higiene, bolezni in medicine (zdravstvene razmere), razvoj in značilnosti šolstva in izobraževanja posameznih družbenih slojev, vsakdanjik plemstva, meščanstva in kmetov, vlogo in pomen samostanov, vraževernost in čarovniške procese, občutenje življenja in smrti, kot se odraža v literaturi ter umetnosti.
- Glavna ideje teme je, da so zgodovinski pogledi na srednji vek kot na temačno obdobje zgodovine zelo poenostavljeni in netočni. Obdobje srednjega veka je kompleksno in ga je treba obravnavati z več vidikov. Po eni strani je po zatonu zahodnega dela rimskega imperija upadla pismenost in izobraženost, zaradi fevdalne družbe je bila velikokrat tudi šibka centralna oblast, prebivalstvo pa so prizadele še številne epidemije (npr. kuga v 14. stoletju). Po drugi strani pa so sprva zlasti samostani skrbeli za kulturni in intelektualni razvoj, kot središča učenja so skrbeli za prepisovanje in ohranjanje klasičnih del, nastale so prve univerze (npr. Bologna, Pariz, Oxford, Praga, Dunaj idr.), delovali so posamezni misleci, ki so postavili temelje za poznejši razvoj znanosti in filozofije (npr. Roger Bacon, Tomaž Akvinski). To je čas, ko so začeli graditi romanske cerkve, mogočne gotske katedrale (npr. Notre Dame v Parizu, Aachen, Köln idr.), nastali so iluminirani rokopisi in srednjeveška glasba. Z nastajanjem mest so se ponovno krepili trgovina, obrt, bančništvo, uveljavili so se izumi kot npr. vodni mlin, mehanska ura, kmetijsko proizvodnjo pa je izboljšalo kolobarjenje. Srednjeveško obdobje torej predstavlja obdobje prehoda in sprememb, ki so omogočili nadaljnji zgodovinski razvoj.
- Procesno znanje dijaki izgrajujejo v obliki projektnega učnega dela, v katerega je vključeno delo z raznolikimi zgodovinskimi viri z razvijanjem kritičnega in ustvarjalnega mišljenja. Rezultat projektnega učnega dela so izdelki dijakov, ki odražajo tudi podjetnostne kompetence (od ideje do izdelka).

Didaktične opombe: Izvede se problemsko zasnovano projektno delo. Skupine soočijo različne vrste virov, pripravijo kratko argumentirano predstavitev in opravijo vrstniško vrednotenje.

---

10. Zaključno povezovanje in vrednotenje znanja

junij · 1 ur

Učni cilji

- Razvije in izkaže veščine orientacije v zgodovinskem prostoru in času;
- Razvije in izkaže veščine kritičnega mišljenja pri delu s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri;
- Pri učenju zgodovine in delu z raznolikimi zgodovinskimi viri spozna in pravilno uporabi temeljno zgodovinsko terminologijo ter ustrezno govorno in pisno raven zgodovinskega strokovnega jezika;

Standardi znanja

- **V danih zgodovinskih virih ali zgodovinskih virih , ki jih poišče sam s pomočjo digitalne tehnologije , izbere relevantne informacije in dokaze o zgodovinskih dogodkih , pojavih in procesih ter oblikuje samostojne sklepe in razlage ;**
- **Spoznanja in ugotovitve predstavi na raznolike načine (pisno , ustno , s pomočjo digitalne tehnologije itd) .**

Krepko: minimalni standard znanja · ležeče: izbirno (v učnem načrtu na izbiro, ni obvezno) · zahtevnejše: znanje višje ravni (splošna matura)

Didaktične opombe: Zaključno kronološko in prostorsko povezovanje obravnavanih obdobij, analiza izbranega vira ter refleksija učnih strategij in doseženega znanja.

Zbirnik minimalnih standardov po sklopih

Uvod v pouk in pomen zgodovinske znanosti

- Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov:
- Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov: na primerih opiše predmet preučevanja zgodovine ;
- Našteje vrste zgodovine glede na področja (gospodarska , družbena , politična , vojaška , kulturna , zgodovina vsakdanjega življenja) in obseg raziskovanja (lokalna , narodna , evropska , svetovna) ;
- Našteje vrste zgodovinskih virov in jih podkrepi s primeri ;
- V kronološkem zaporedju našteje večja zgodovinska obdobja in mejnike med njimi ;
- Delo s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri , ki se nanašajo na celotno temo
- V danih zgodovinskih virih ali zgodovinskih virih , ki jih poišče sam s pomočjo digitalne tehnologije , izbere relevantne informacije in dokaze o zgodovinskih dogodkih , pojavih in procesih ter oblikuje samostojne sklepe in razlage ;
- Spoznanja in ugotovitve predstavi na raznolike načine (pisno , ustno , s pomočjo digitalne tehnologije itd) .

Prazgodovinska in antična kulturna dediščina na tleh današnje Slovenije

- Prostorska in časovna orientacija
- Na zemljevidu predstavi potek rimske zasedbe današnjega slovenskega ozemlja in upravno ureditev ;
- Na zemljevidu prikaže potek rimskega cestnega omrežja in glavna rimska mesta ;
- Dijak na temelju primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov:
- Opiše upravno ureditev in potek cestnega omrežja ;
- Našteje glavna rimska mesta ;
- Na primerih razloži značilnosti romanizacije na tleh današnje Slovenije ;
- Opiše glavne kulturne dosežke rimskega obdobja na tleh današnje Slovenije ;
- Našteje pomembne pisne vire in arheološke najdbe iz rimskega obdobja na tleh današnje Slovenije ;
- Delo s primarnimi in sekundarnimi zgodovinskimi viri , ki se nanašajo na celotno temo
- V danih zgodovinskih virih ali zgodovinskih virih , ki jih poišče sam s pomočjo digitalne tehnologije , izbere relevantne informacije in dokaze o zgodovinskih dogodkih , pojavih in procesih ter oblikuje samostojne sklepe in razlage ;
- Spoznanja in ugotovitve predstavi na raznolike načine (pisno , ustno , s pomočjo digitalne tehnologije itd .) .

Zaključno povezovanje in vrednotenje znanja

- V danih zgodovinskih virih ali zgodovinskih virih , ki jih poišče sam s pomočjo digitalne tehnologije , izbere relevantne informacije in dokaze o zgodovinskih dogodkih , pojavih in procesih ter oblikuje samostojne sklepe in razlage ;
- Spoznanja in ugotovitve predstavi na raznolike načine (pisno , ustno , s pomočjo digitalne tehnologije itd) .

Načrt ocenjevanja

Ocenjevanje	Oblika	Obdobje	Sklop
Pisno ocenjevanje: od človekovih začetkov do zgodnjih civilizacij	Pisno ocenjevanje	november	Od človekovih začetkov do zgodnjih civilizacij
Projektni izdelek: zakaj so pomembne zgod-nje civilizacije	Projektno delo	november	Zakaj so pomembne zgodnje civilizacije – izbirna širša tema
Pisno ocenjevanje: antična Grčija	Pisno ocenjevanje	januar	Antična Grčija
Ustno ocenjevanje v prvem ocenjevalnem obdobju	Ustno ocenjevanje	oktober – januar	Antični Rim

Pisno ocenjevanje: antični Rim in kulturna dediščina na Slovenskem	Pisno ocenjevanje	marec	Prazgodovinska in antična kulturna dediščina na tleh današnje Slovenije
Pisno ocenjevanje: srednji vek	Pisno ocenjevanje	maj	Srednjeveška družba, gospodarstvo, mesta in oblast
Ustno ocenjevanje v drugem ocenjevalnem obdobju	Ustno ocenjevanje	februar – junij	Kako temačen je bil v resnici srednji vek – izbirna širša tema

Predpostavke osnutka

- Razporeditev ur in terminov ocenjevanja je okvirna, ker šolski koledar, učbenik in oddelčne posebnosti niso navedeni.
- Za 1. letnik so izbrane teme z oznako 1; teme poznejših letnikov in maturitetni dodatek niso vključeni.
- Vključeni sta obe navedeni izbirni širši temi; izbor se lahko uskladi z letnim dogovorom strokovnega aktiva.
- Za teme 1.2, 1.4, 1.5 in 1.6 so bili posredovani le uradni opisi oziroma didaktična priporočila, ne pa ločeni cilji, standardi in minimalni standardi.